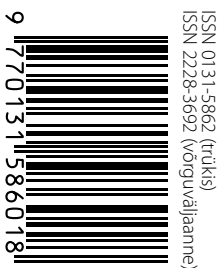

FESTIWOODUS

Metskitse aasta

Kobras ja durian
Uus nahkhiirte haigus
Kus lööb maailmas välku?

ISSN 0131-5862 (trükk)
ISSN 2228-3692 (võrguväljaanne)

9 17701311586018

EESTI LOODUSE FOTOVÕISTLUSE PARIMAD PILDID

TALLINNA
TELETORN

**Näitus ja loengud
Teletornis:
01.12.16–16.04.17**

Kolmapäeval, 15. veebruaril
kell 18.00

Ingmar Muusikus

Kolmapäeval, 15. märtsil
kell 18.00

Hendrik Relve

teletorn.ee

loodusajakiri.ee

EESTI LOODUS

68. aastakäik Nr 2, veebruar 2017

www.eestiloodus.ee

2 Toimetaja veerg

3 Sõnumid

11 EL küsib: vastavad Igor Tuuling ja Veljo Volke

12 Aasta loom metskits oma levila põhjaosas
Peep Männil ja Inga Jõgisalu tutvustavad selle aasta looma elukombeid ega soovita metskitsedele talvel lisaööta viia: see võib suurendada loomade suremust

20 Päästkem Pääsküla raba!

Urmas Jürivete pakub võimalusi, kuidas päästa pealinlaste ainus vähegi säilinud rabaala metsa kasvamast

24 Kus lööb maailmas kõige rohkem välku?

Sven-Erik Enno teab satelliitide uusimatele andmetele tuginedes väita, et kõige sagedamini võib äikest näha Lõuna-Ameerika põhjaosas

29 Nahkhiirte valge nina sündroom: Ameerikas tapab, Euroopas jätab ellu

Oliver Kalda ja Rauno Kalda kirjutavad omapärasest nahkhiirte seenhaiguse tekitajast, mis on olemas ka Eestis

32 Limo luidete müstilised augud

Kaarel Lauk kergitab saladuskatet Ruhnu luidetel avanevatelt mõne meetri sügavustelt püstistelt aukudelt

34 Üks Eesti paigake:

Kus sa asud, Väike-Vooremaa?
Juhani Püttsepp viib lugeja seekord Kesk-Eestisse Türi voorestikku, mille tõuse ja langusi on kogenud ka Paide-Türi rahvajooksu osalised

36 Huvitav Eesti:

Hiiumaa ainus siugleja jõgi
Indrek Rohtmets kirjeldab lähemalt Hiiumaale tavatut Vanajõe orgu, mis on kodus nii mõnelegi kaitsealusele looma- ja taimeliigile

38 Poster: Marko Poolamets

40 Intervjuu: Ornitoloogia on vajalik teadus igal ajastul. Ornitoloog Olav Rennot küsitlenud Toomas Kukk

46 Tööjuhend: Rändkivide lugu pildis: kuidas teha ja valida rändrahnude fotosid

Urmas Tartes ja Arne Ader on seekordses tööjuhendis väga päevakajalised, võttes vaatluse alla rändrahnude võimalikult mõjusa jäädvustamise

50 Looduselamus maailmast: Kongos maailma suurimate inimahvide juures

Hendrik Relve on Aafrika tumedas südames kohtunud gorilladega

55 Eesti põlispuud: Suur lepp Tallinnas Mustamäel

Tarmo Kiipli on leidnud halli lepa, kes võib omasuguste seas kandideerida Eesti jämedaima tiitlile

56 Reisikiri: Maakirjad Mongooliast, 2. osa: retk dukhade juurde

Mati Kose tutvustab Mongoolia põhjapoolses osas elavaid nomaade, nende igapäevaelu ja loodust austavat maailmakäsitust

62 Tiit Kändleri essee:

Tõejärgse looduse aegkond

64 Durian, vastuoluline puuviljade kuningas

Ülar Allas kirjeldab troopilist delikatessi, mille lõhn tekitab eurooplastes esimesel kokkupuutel jälestust

68 Kobras, taahasustatud jahiuluk

Mikk Männiste annab ülevaate kopra tegevusest ning maaomanike kohustustest ja õigustest kopratekeliste vesirajatiste korral

72 Raamatud

74 Kroonika

78 Mikroskoop

79 Ristsõna

80 Ajalugu, sünnipäevad

Foto: Timo Palo

Mäss Eesti looduse kaitseks

Rahutus Eesti looduse käekäigu pärast paistab igalt poolt välja. Mässatakse eestlasele nii oma-ees vormis: pigem tasakaalukalt ja järjekindlalt kui äärmuslikult ja tuliselt. Ei ole vaibunud vastuseis Rail Balticu vastaste ja selle rajajate vahel. Näib, et öötunde napib mõlemal poolel, et oma tahtmist ellu viia. Samuti on lahvatanud pahameel Eesti metsades toimuva üle. Oht kaotada meie loodusilmelised metsad ning ühes sellega elupaiga- ja liigirikkus teeb suuresti muret loodusteadlastele ja -kaitsjatele. Kogunetakse ministeeriumides, telesaadetes, raadios ja sotsiaalmeedias, et oma arvamus otsustajatele kuuldavaks teha ja neid veenda.

Viimasel aastal on võideldud veel näiteks põlevkivi arengukava pärast, Väikese väina seisundi parandamise eest ja lendorava kaitse nimel. Samuti on väsimatult tööd tehtud tuhande pisema teema kallal.

Asi võib olla selles, et eestlasel on üha rohkem julgust avalikult arvamus avaldada, samas osatakse paremini märgata ilmselgeid möödapanekuid. Mõistagi ei saa välistada, et juhtpositsioonidele on pääsenud need, kes ei taha või ei oska kõiki probleeme ette näha, mistõttu on targematel kannatus katkenud.

Kindlasti on mõjuv roll aga sellel, et praegu leidub hulganisti sotsiaalseid ja teabekanaleid, mille kaudu ideid levitada, mõttekaaslasti koondada ja siis üheskoos asuda tegutsema. Igal juhul näib, et rahva arvamusest kujuneb uus relv, millega Eesti looduse nimel võitlusse minna.

Ühest omaaegsest surmahoobist loodusele tuleb juttu ka selles ajakirjanumbris. Tallinlaste armastatud puhkeala Pääsküla raba allakäik sai alguse 1970. aastatel, kui hakati märgala kuivendama ja metsastama. Toona nähti soid sootuks teistmoodi: raba oli mädapaise, millest maapind tuli terveks ravida. Raba ainus väärtus seisnes ammutatavas turbas. Küllap leidus siis ka teisitimõtlejaid, kuid avalikult oma seisukohti väljendada ei olnud lihtne. Nüüd on küsimus selles, kas vahepeal kaitse alla võetud raba tõepoolest kaitstakse. Või saab sellest keskpärane männimets. Muret Pääsküla raba pärast jagab lugejatega Urmas Jürivete, kes on uurinud raba elustikku.

Keeruliste küsimuste vastukaaluks pakume veebruarinumbris pigem rahulikumaid teemasid. Malbe oleku ja suurte niiskete silmadega metskits on ajakirja kaaneloom põhjusega: tänavu peetakse metskitse aastat. Temast kirjutatakse ja räägitakse rohkem kui muidu, kuigi enamjagu eestlasi peaks seda looma üsna hästi tundma. Autoaknast näeme neid ju võrdlemisi sageli. Paraku tuleb ette ka liiklusõnnetusi, kus metskits on teele jooksnud.

Küllap ei jäta kedagi külmaks ka kirjutis rändrahnude pildistamisest, sest teemale on tugev eelsoojendus tehtud Eesti märgi tutvustuse raames. Nüüd tuleks välja valida oma lemmikrahn, teha sellest looduspiltlike näpunäidete järgi kaunis looduspilt ja siis minna maailma vallutama.

Katri Palo

EESTI LOODUS

68. aastakäik Nr 2, veebruar 2017

Toimetuse address:

Baeri maja, Veski 4, 51005 Tartu
e-post toimetus@el.loodus.ee
tel 742 1143

Peatoimetaja **Toomas Kukk**
742 1143, tomkukk@gmail.com

Toimetaja **Helen Külvik**
529 4033, helen.kylvik@gmail.com

Toimetaja **Juhan Javois**
5661 0851, juku@ut.ee

Toimetaja **Toomas Juriado**
742 1143, toomas.juriado@el.loodus.ee

Sisu- ja sõnumitoimetaja **Katre Palo**
521 8771, palo.katre@gmail.com

Keeletoimetaja **Monika Salo**
742 1186, monika.salo@el.loodus.ee

Küljendamine **Raul Kask**
raul@ww.ee

Väljaandja: **MTÜ Loodusajakiri**
Endla 3, Tallinn 10122

Vastutav väljaandja **Triinu Raigna**
triinu@loodusajakiri.ee

Tellimine ja info **Triin Nõu**
610 4105, loodusajakiri@loodusajakiri.ee

Reklaamijuht **Helen Lehismets**
610 4106, reklaam@loodusajakiri.ee

Ajakiri ilmub keskkonnainvesteeringute keskuse toetusel

KESKKONNAINVESTEERINGUTE
KESKUS

© MTÜ Loodusajakiri, Eesti Loodus®, 2017

Summaries of some articles can be found at our web site www.eestiloodus.ee

4041 0820
Trükitoode

PEFC sertifitseeritud
Käsitööstöde on pürit säästvalt majandatud metsast ja kontrollitud allikast.
www.pefc.org

Trükitud trükikojas Printall

